

# Studenti zachraňují životy při střetu osobního auta s koloběžkářem. Neumírej zbytečně!

Výhodou mladých za volantem je schopnost rychlé reakce, která ale v kombinaci s nezkušeností vede k rizikovějšímu chování. Tým silniční bezpečnosti připravil studentům aranžovanou dopravní nehodu, která má základ v reálných událostech. Při ní pomáhají zraněným, rozklíčují příčiny události a zjistí, že nehodou to nekončí. **Neumírej zbytečně!** je název programu, který učí mladé lidi ohleduplnosti a kooperaci v silničním provozu.

Osobní automobil míří k jedné z mnoha městských křižovatek. Ve stejném okamžiku na ní přijíždí jezdec na elektrokoloběžce. Ve vteřině do okolí pronikne nepříjemné kvílení brzd, zvuk nárazu a posléze tupého pádu na zem. Střetu předcházela okamžik, kdy oba mladí aktéři dramatu možná zaryskovali, možná to byla chvilková nepozornost nebo panická reakce na nastalou situaci. Byla to vteřina, která rozhodla nejen o následujících událostech, ale také o budoucnosti účastníků dopravní nehody.

Zpráva BESIP a Centra dopravního výzkumu<sup>1)</sup> už před několika roky definovala mladého řidiče na základě analýzy dopravních nehod zaviněných právě mladými řidiči. Ve zprávě se píše, že výhodou mladých řidičů je schopnost velmi rychlé reakce a dobrého vizuálního vnímání. V kombinaci s nezkušeností pak vede k jejich rizikovějšímu chování. Problém nastává, když mladí řidiči podcení své dovednosti, poněvadž situace mohou vyvrcholit k panickým reakcím, při kterých mladí řidiči nedokážou správně reagovat na vzniklou situaci. *„Vliv na osobnost člověka, kolem patnáctého roku života, mají vzory z jeho okolí. V tomto věku mají mladí lidé tendenci začlenit se do různých skupin a přebírají jiné vzory než z rodiny,“* upozorňuje **Jan Polák z Týmu silniční bezpečnosti** a pokračuje: *„Utváří si vlastní hodnoty a normy, a to je čas, kdy máme možnost formovat mladé řidiče.“* Mladí lidé žijí především aktuálním okamžikem a často nedomyšlí důsledky svého chování. *„Patrné to je u mladých na koloběžkách, kole nebo i pěších. Často mají na uších sluchátka, dívají se do telefonu a nevnímají okolí, natož dopravní situaci. Několikrát jsem byla svědkem, když dospívající přecházeli přes silnici bez rozhlédnutí. Přecházejí za odjíždějící tramvají a málem je srazí tramvaj jedoucí v protisměru,“* přidává **Markéta Novotná z Týmu silniční bezpečnosti**.

V oblasti dopravní výchovy na středních školách byla mezera. Tu zaplnil program pro mladé řidiče s názvem **Neumírej zbytečně!** realizovaný v rámci projektu Markétina dopravní výchova. Dopravní výchova většinou končí ve čtvrté třídě, kdy děti získají tzv. průkaz cyklisty. Pak se v určité podobě vrací se vstupem do autoškol. V 15 letech, kdy si dospívající dělají řidičák na moped, poté v 18 letech s řidičským oprávněním skupiny B. V mezidobí vzdělávání chybí, protože dopravní výchova není systémově zakotvena v edukaci dostatečně. Některé zodpovědné školy jí začlenily do výuky a své děti se snaží poučit i někteří rodiče. *„Bylo tu několik přednáškových programů jako třeba preventivně edukační pořad pro studenty **Nehodou to začíná, nebo The Action**, které ale byly spíše velkokapacitní. Do sálu se často vměstnalo až pět set studentů. Pokud ale chceme vzdělávat mladé lidi, vyplatí se individuální přístup,“* upozorňuje **Markéta Novotná** a dodává: *„Proto jsme vymysleli program maximálně pro třicet studentů, tedy jednu třídu.“*

Základem programu Neumírej zbytečně! je fiktivní nehoda, při které došlo ke střetu osobního auta s člověkem na elektrokoloběžce. Fiktivní ale jen do té míry, že je aranžovaná v učebně. Základ má v reálných událostech. Studenti se v rámci simulace snaží mimo jiné zraněným účastníkům střetu, tedy studentům figurantům, poskytnout první pomoc. Tým silniční bezpečnosti má za sebou už 14 realizací a podle **Markéty Novotné** prvotní reakce studentů o mnohém vypovídají. „*Namaskované figuranty rozmístíme ve třídě, kterou poté zpřístupníme zbytku třídy a ten se o ně musí postarat. Zkrátka udělejte to, co považujete za nezbytné a důležité. Zpočátku váhají, s čím začít, ale po čase začnou fungovat. Obdrží od nás telefon, a tak zavolají zdravotnickou záchrannou službu prostřednictvím výukové verze aplikace Záchranka a postupují podle instrukcí našeho operátora. Zjistí, že si nesmí zapomenout vzít reflexní vesty, umístít výstražný trojúhelník, začnou ošetřovat ... hodně věcí si uvědomí. Mladí lidé nejsou hloupí.*“

Přínos dvouhodinovky určené středoškolákům od 15 do 18 let je nejen simulace nehody, při které zjistí, jak se chovat a co udělat, ale také řízená diskuze. Odnosou si z ní víc než pouhé zápisky z přednášky pro stovku účastníků. Při debatě s dopravním expertem se studenti podílejí na rozboru dopravní nehody a formou detektivky jí rozkládají, určí příčiny střetu i faktory, které měly na událost vliv i to, jak by se mu dalo předejít. „*Zjistili jsme, že při diskuzi a rozboru nehody si většina studentů uvědomí třeba i to, že koloběžkář neměl přílbu. Dojde jim, že přílba na koloběžce má smysl a výrazně snižuje riziko těžkého zranění nebo i smrti,*“ podotýká **Markéta Novotná**. V programu také pochopí, že dopravní nehodou to nekončí. Následky si nesou nejen zranění, ale i další účastníci střetu. Patří mezi ně dopady na psychiku, trauma z prožité události, stejně jako ekonomické důsledky, pokud dotyční nejsou pojištěni. „*Cílem programu Neumírej zbytečně! je zamezit tomu, aby se z rizikového mladého řidiče nestal řidič zlý a bezohledný, ale defenzivní a kooperativní,*“ dodává závěrem za **Tým silniční bezpečnosti Jan Polák** a dodává: „*Mladý řidič bude mít stále tendenci riskovat, ale méně, protože si bude více uvědomovat rizika a důsledky svého chování. Snahou je, aby vnímal okolí a spolupracoval s ním. Víme, že se nestanou přespříliš opatrnými a úzkostnými řidiči, ale budou počítat s tím, že na silnici jsou i ostatní lidé.*“

Program Neumírej zbytečně realizujeme v rámci projektu Markétina dopravní výchova, který je financován z fondu zábrany škod České kanceláře pojistitelů a podporován řadou partnerů jako Platforma VIZE 0, z.ú., ŠKODA AUTO a.s. nebo Marius Pedersen a.s.. Více o projektu, jeho výstupy, materiály a další naleznete na [www.dopravnivychovy.cz](http://www.dopravnivychovy.cz).

1) [https://besip.cz/getattachment/Statistiky/Statistiky-nehodovosti-v-Ceske-republice/Dopravni-nehodovost-v-roce-2019/Mladi-ridici/Mladi-ridici\\_new.pdf](https://besip.cz/getattachment/Statistiky/Statistiky-nehodovosti-v-Ceske-republice/Dopravni-nehodovost-v-roce-2019/Mladi-ridici/Mladi-ridici_new.pdf)